

ผลการประชุม APEC Finance Ministers' Meeting 2013

รวบรวมข้อมูลโดย ส่วนนโยบายเศรษฐกิจการเงินระหว่างประเทศ
สำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
17 มีนาคม 2557

การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเอเปค (APEC Finance Ministers' Meeting) ครั้งที่ ๒๐ และการประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจัดขึ้นในระหว่างวันที่ ๑๗-๒๐ กันยายน ๒๕๕๖ ณ เกาะบาหลีประเทศอินโดนีเซียมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอินโดนีเซีย (Dr. Muhamad Chatib Basri) เป็นประธาน และจัดขึ้นภายใต้แนวคิดหลัก (Theme) ที่ว่า “Resilient Asia-Pacific, Engine of Growth” ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของการประชุมต่างๆ ดังกล่าว ดังนี้

๑. ภาวะเศรษฐกิจโลกและในภูมิภาคเอเปค

ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนโยบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจมหภาคของเขตเศรษฐกิจเอเปคและของโลก โดยองค์การการเงินระหว่างประเทศ ได้แก่ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก และธนาคารพัฒนาเอเชีย ได้มีความเห็นในทางเดียวกันว่า เศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น แสดงสัญญาณการฟื้นตัวขึ้นหลังจากซบเซามาเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเสี่ยงเชิงลบ เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวของประเทศกำลังพัฒนา การปฏิรูปเชิงโครงสร้างทางการคลังที่ล่าช้าของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น และความผันผวนของตลาดการเงินจากความกังวลเกี่ยวกับการปรับลดมาตรการผ่อนคลายเชิงปริมาณ (Quantitative Easing: QE) ของสหรัฐอเมริกา ยังทำให้เศรษฐกิจโลกขาดเสถียรภาพ ดังนั้น ที่ประชุมจึงได้เสนอแนะให้เขตเศรษฐกิจเอเปคมีมาตรการที่จะสามารถรับมือกับปัจจัยเสี่ยงเชิงลบต่างๆ ข้างต้น ได้แก่ (๑) การปฏิรูปโครงสร้างอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับเขตเศรษฐกิจที่ขาดดุลบัญชีเดินสะพัด และเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศสำหรับเขตเศรษฐกิจที่เกินดุลบัญชีเดินสะพัดและ (๒) การควบคุมความเสี่ยงที่เกิดจากการขาดดุลทางการคลังและติดตามอัตราเงินเฟ้ออย่างสม่ำเสมอ

อนึ่ง การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้วอาจจะยังไม่ส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยมากนัก เนื่องจาก (๑) โครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากการพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นการพึ่งพาการค้าภายในภูมิภาค (Intra-Regional Trade) มากขึ้น โดยมีคู่ค้าสำคัญคือ อาเซียนและจีน ส่งผลให้ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้วกับเศรษฐกิจไทยลดลง และ (๒) การฟื้นตัวของประเทศที่พัฒนาแล้วในบางกรณีเป็นการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ เช่น การฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาเป็นการขยายตัวของตลาดอสังหาริมทรัพย์ ไม่ได้เป็นการฟื้นตัวที่จะมีผลต่อการค้าระหว่างประเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจไทยมากนัก

๒. สินเชื่อการค้าระหว่างประเทศ

ที่ประชุมได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของสินเชื่อการค้าระหว่างประเทศ (Trade Finance) ที่มีต่อการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศ และได้หารือถึงผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อต้นทุนและการเข้าถึง Trade Finance โดยเฉพาะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) โดยที่ประชุมได้รับทราบผลการสำรวจสถานะของการให้ Trade Finance ในปี ๒๕๕๖ ของ APEC Policy Support Unit ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ (๑) Trade Finance ได้เริ่มฟื้นตัวขึ้นในหลายเขตเศรษฐกิจเอเปค (๒) ความนิยมในการชำระเงินค่าสินค้าโดยใช้ตราสารเครดิต (Letter of Credit) ลดลง โดยได้หันมาใช้วิธีการเปิดบัญชีขายเชื่อ (Open Account) ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่ามากขึ้นและ (๓) หน่วยงานกำกับดูแลสถาบันทางการเงินควรมีความเข้าใจถึงผลกระทบของการบังคับใช้กฎเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะ Basel III นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs อาทิ การพิจารณาให้สินเชื่อแบบเครือข่ายธุรกิจ (Supply Chain Financing) ด้วย

๓. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ที่ประชุมได้พิจารณาแนวทางการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งยังขาดแคลนอยู่มากในหลายเขตเศรษฐกิจเอเปค โดยเห็นว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจะช่วยเพิ่มศักยภาพของการเติบโตทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม ธนาคารพัฒนาเอเชียได้ชี้ให้เห็นว่า เขตเศรษฐกิจเอเปคได้พลาดโอกาสในการระดมทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาโครงการพื้นฐานในช่วงที่ต้นทุนต่ำ คือ เมื่อสหรัฐอเมริกาเริ่มออกมาตรการ QE ในปี ๒๕๕๑ ไปแล้ว ดังนั้น การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจที่จะช่วยให้รัฐบาลสามารถลงทุนโครงสร้างพื้นฐานได้มากขึ้น โดยมีต้นทุนที่ไม่สูงมากนัก

ในการนี้ ที่ประชุมได้มีมติให้บรรจุเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไว้ในการพิจารณาของที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเอเปคในปีต่อไป (Multi-Year Approach) โดยจีนและฟิลิปปินส์จะเป็นประธานการประชุมเอเปคในปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘ ตามลำดับ ได้ตอบรับมติดังกล่าวแล้ว และได้รับทราบความคืบหน้าของการจัดทำแผนงานด้านการพัฒนาและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของเอเปค (APEC Multi-Year Plan on Infrastructure Development and Investment: MYPIDI) ซึ่งจะช่วยกำหนดแนวทางการส่งเสริม PPP ในภูมิภาคเอเปค ทั้งด้านความชัดเจนและความโปร่งใสของกฎระเบียบสากลการรับประกันขอบการเพิ่มศักยภาพของภาครัฐบาล และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเงินให้เอื้อต่อการระดมทุนรวมทั้งได้สนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงาน PPP (PPP Centre) เป็นโครงการนำร่อง (Pilot Project) ที่กระทรวงการคลังอินโดนีเซียเป็นที่แรก โดยมี APEC Experts Advisory Panel ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้าน PPP จากเขตเศรษฐกิจเอเปคและธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศให้คำแนะนำและร่วมพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาด้าน PPP แก่ PPP Centre ดังกล่าว

๔. การเข้าถึงบริการด้านการเงิน

ที่ประชุมได้เน้นย้ำถึงความสำคัญกับการเข้าถึงบริการด้านการเงิน (Financial Inclusion) ซึ่งจะนำไปสู่การเจริญเติบโตอย่างเท่าเทียมและเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยในการประชุมครั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการคลังเอเปคได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการใช้นวัตกรรมช่องทางการให้บริการด้านการเงิน (Innovative Delivery Channel) เช่น การให้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) เพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชนในระดับรากหญ้าและ SMEs ได้มากยิ่งขึ้นโดยมีต้นทุนที่ต่ำลง และได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) และการคุ้มครองผู้บริโภค

๕. ความร่วมมืออื่นๆ ภายใต้กรอบเอเปค

๕.๑ การปฏิรูปการคลังภาครัฐ

อินโดนีเซีย ในฐานะประธานการประชุมเอเปค ประจำปี ๒๕๕๖ ได้รายงานผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการปฏิรูปการคลังภาครัฐ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒-๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ เกาะลอมบอก ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการคลังระหว่างเขตเศรษฐกิจเอเปค โดยมีสาระสำคัญ คือ (๑) ส่งเสริมให้มีการประสานงานระหว่างกระทรวงการคลังและธนาคารกลางในเรื่องดังกล่าวอย่างใกล้ชิด (๒) รับทราบถึงความเสี่ยงในการบริหารจัดการการคลังภาครัฐ เช่น ความเสี่ยงจากสภาพคล่องทางการเงินและความเสี่ยงจากการเมือง เป็นต้น และ (๓) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณของรัฐบาล (Government Financial Report) เพื่อเพิ่มความโปร่งใสทางการคลังและส่งเสริมความยั่งยืนทางการคลัง

๕.๒ มาตรการริเริ่มเอเปคในประเด็นด้านการเงินเพื่อรองรับภัยพิบัติ

ที่ประชุมได้รับทราบผลการสำรวจแนวนโยบายด้านการเงินเพื่อรองรับภัยพิบัติ (Disaster Risk Financing Practices) ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Cooperation and Development: OECD) ร่วมกับธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ธนาคารโลก (World Bank) และอินโดนีเซีย ในฐานะประธานการประชุมเอเปค ประจำปี ๒๕๕๖ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ (๑) เขตเศรษฐกิจเอเปคใช้วิธีประเมินผลกระทบทางการเงินและเศรษฐกิจ ๒ แบบ ได้แก่ การประเมินแบบครอบคลุมทั่วประเทศ (Comprehensive Economy-Wide Risk Assessment Process) และการประเมินโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probabilistic Risk Assessment) (๒) เขตเศรษฐกิจเอเปคส่วนใหญ่มีมาตรการสนับสนุนภาคประกันภัยเพื่อรองรับกรณีเกิดภัยพิบัติขนาดใหญ่ เช่น การอุดหนุนหรือค้ำประกันผู้ประกัน สำหรับเขตเศรษฐกิจที่ไม่มีภาคประกันภัย มักจะใช้บริการประกันภัยระดับฐานราก (Microinsurance) หรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่นๆ ทดแทน และ (๓) นโยบายที่เขตเศรษฐกิจเอเปคควรส่งเสริมในอนาคต ประกอบด้วย การส่งเสริมให้มีความร่วมมือในระดับภูมิภาคในการรวบรวมและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของภัยพิบัติ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบทางการเงินของภัยพิบัติและความจำเป็นในการประกันภัยพิบัติ และการเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานรัฐบาลในการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

๕.๓ การประชุม Asia-Pacific Financial Forum

สภาที่ปรึกษาธุรกิจเอเปค (APEC Business Advisory Council: ABAC) ได้นำเสนอผลการประชุม Asia-Pacific Financial Forum ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐-๑๑ เมษายน ๒๕๕๖ ณ นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย โดยมีสาระสำคัญ คือ (๑) การจัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาวเพื่อรองรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเข้าสู่สังคมสูงอายุ (๒) การสนับสนุน Trade Finance (๓) การพัฒนาโครงสร้างการกู้ยืม (Lending Infrastructure) โดยให้สามารถใช้สังหาริมทรัพย์ (Movable Assets) และข้อมูลเครดิต (Consumer Credit Information) เป็นหลักประกันในการกู้ยืมได้ (๔) การสนับสนุนการเชื่อมโยงตลาดเงินและตลาดทุนระหว่างประเทศ (๕) การส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนในภูมิภาค และ (๖) การหารือระดับกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุนและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตรการต่างๆ ของเขตเศรษฐกิจหนึ่ง (Spillover risks)

๕.๔ โครงการบริการจัดการกองทุนภูมิภาคเอเชียข้ามพรมแดน

ที่ประชุมได้รับทราบความคืบหน้าของโครงการบริการจัดการกองทุนภูมิภาคเอเชียข้ามพรมแดน (Asia Region Funds Passport: ARFP) ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือระดับพหุภาคีเพื่อสร้างกฎระเบียบร่วมที่จะอำนวยความสะดวกในการขายกองทุนรวมหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินของเขตเศรษฐกิจหนึ่งผ่านเกณฑ์ของ ARFP ให้แก่ผู้ซื้อในอีกเขตเศรษฐกิจหนึ่งโดยในระหว่างการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเอเปค ในครั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐเกาหลี และสิงคโปร์ ได้ลงนามในร่างหนังสือแสดงเจตจำนง (Statement of Intent: SOI) เพื่อแสดงเจตจำนงในการจัดทำแนวทางเบื้องต้นและข้อกำหนดพื้นฐาน (Initial Guiding Principles and Basic Arrangement) สำหรับ ARFP